

2. TÜRKİYE'NİN YERLEŞME COĞRAFYASI

2.1. TÜRKİYE'DE YERLEŞMENİN DAĞILIŞINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

2.1.1. Fizikî faktörler

2.1.2. Beşerî ve Ekonomik Faktörler

2.2. TÜRKİYE'DE YERLEŞMENİN TARİHÇESİ

2.2.1. Tarih Öncesi Devirlerde Türkiye'de Yerleşme

2.2.2. Tarih Çağlarında Ülkemizde Yerleşme

2.3. TÜRKİYE'DE YERLEŞMELERİN ÖZELLİKLERİ

2.3.1. Yönetim Bakımından Yerleşmeler (İdarî statü)

2.3.2. Nüfus Bakımından Yerleşmeler

2.3.3. Fonksiyon Bakımından Yerleşmeler

2.3.4. Plânlama Bakımından Yerleşmeler

2.4. YERLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI

2.4.1. İdarî Açıdan Yerleşim Birimleri

2.4.2. Yerleşme Coğrafyası Açısından Yerleşmeler

2.4.2.1. Türkiye'deki Kır Yerleşmeleri

2.4.2.2. Türkiye'deki Kır Yerleşme Tipleri

2.4.2.3. Diğer Kır Yerleşmeleri

2.4.2.4. Türkiye'de Kır Yerleşmelerinin Sorunları

2.3.3. Kasaba Yerleşmeleri

2.3.4. Şehir Yerleşmeleri

2.3.4.1. Şehir Yerleşmelerinin Başlıca Özellikleri

2.3.4.2. Türkiye'de Şehirlerin Ortaya Çıkışı ve Şehirlerin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler

2.3.4.3. Türkiye'de Şehirlerin Sınıflandırılması

2.3.4.3.1. Türkiye'de Nüfuslarına Göre Şehirler

Ünite 2: Türkiye'nin yerleşme coğrafyası

Türkiye Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası

2.3.4.3.2. Türkiye'de Fonksiyonel Özelliklerine Göre Şehirler	125
2.3.4.3.3. Ekonomik Fonksiyonlarına Göre Şehirler	125
2.3.4.4. Türkiye'de Şehirleşmeye Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Sorunlar	130
2.3.4.5. Türkiye'de Şehirleşmenin Geleceği	132
2.5. TÜRKİYE'DE MESKENLER	133
2.5.1. Mesken Tiplerini Etkileyen Faktörler	134
2.5.2. Türkiye'de Mesken Tipleri	137

Ünite 2:Türkiye'nin yerleşme coğrafyası

Yeryüzünde yerleşme alanlarını belirleyen ve sınırlandıran faktörler

Denizler

Buzullar

Soğuk-sıcak çöller

Bitki örtüsü

Topoğrafik özellikler

Verimsiz Topraklar

Türkiye'de yerleşme üzerinde etkisi olan faktörler

Fiziki faktörler

Klimatik faktörler

Topoğrafik faktörler

Toprak Faktörü

Hidrolojik faktör

Bitki örtüsü faktörü

Beşeri Faktörler

Tarım

Ticaret

Ulaşım

Madencilik

Turizm

Sanayi

A)Türkiye’de yerleşmenin tarihçesi

Tarih öncesi yerleşmeler (Prehistorik)

Mağaralar

Höyükler

Tarihi Yerleşmeler

İlkçağ (Taş Devri, Eski Tunç Çağı)

Hititler

Urartular

Frigler

Lidyalılar

İyonlar

Ortaçağ

Bizanslılar

Selçuklular

Osmanlılar

Cumhuriyet Dönemi

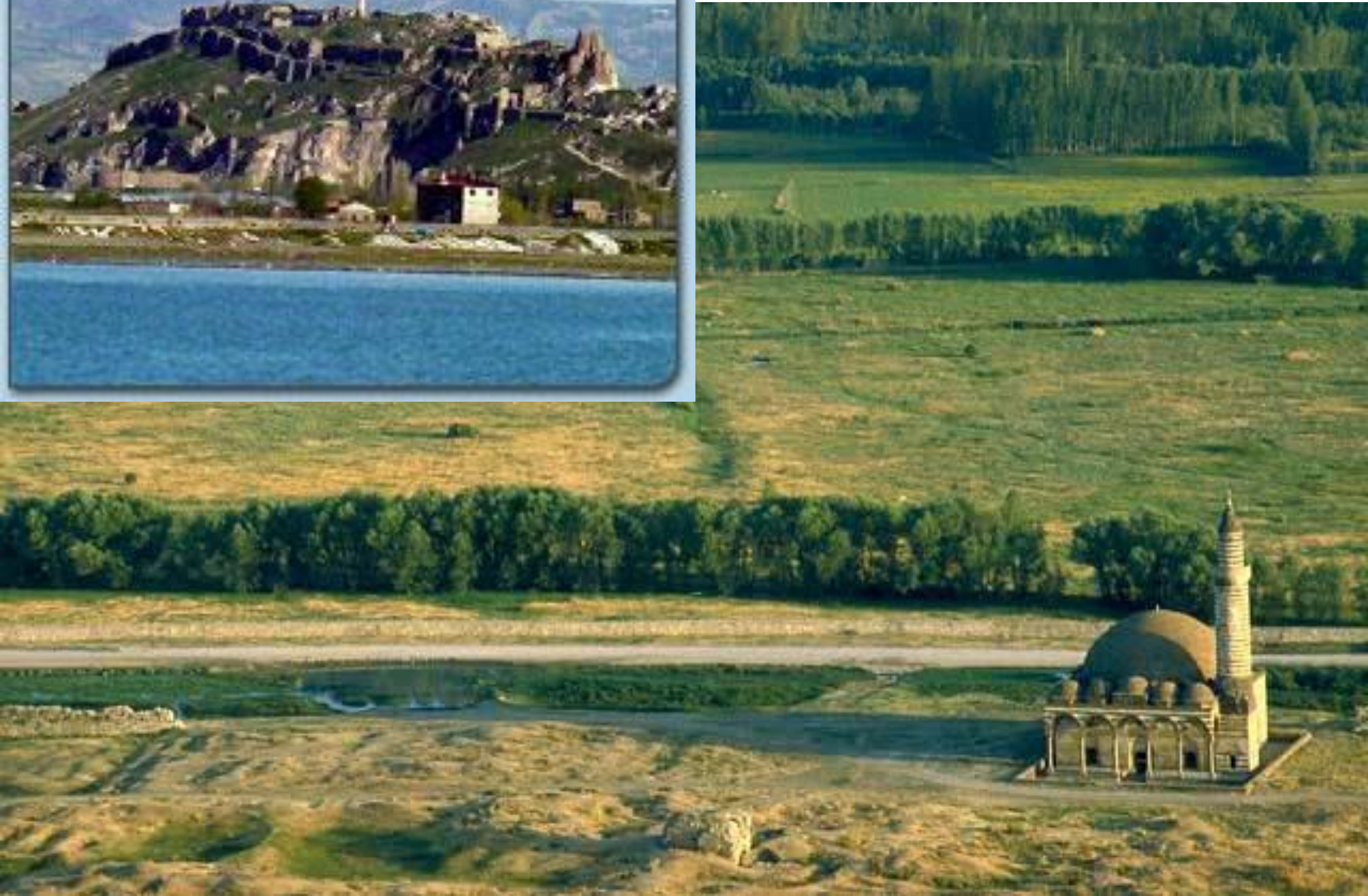
Çatalhöyük, Konya.

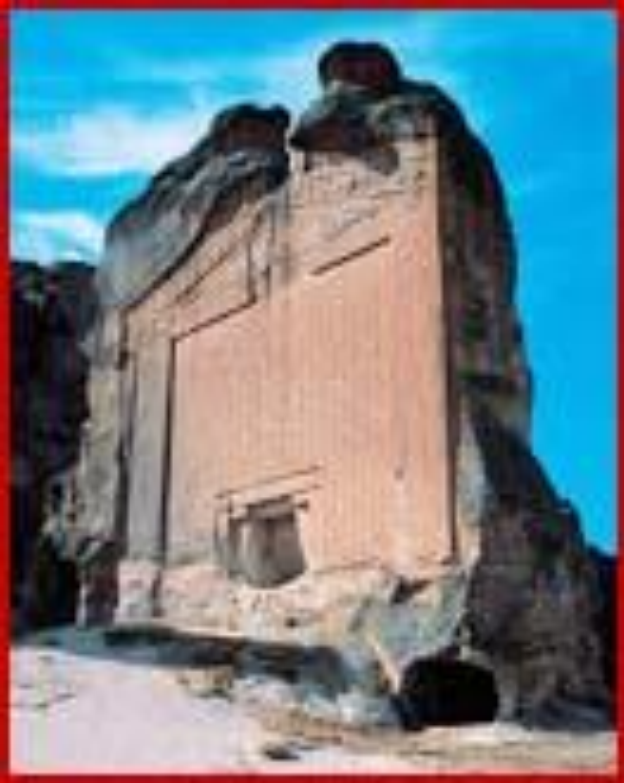
**Karain Mağarası,
Antalya**

Hattuša, Boğazköy (Çorum).

Tuşpa, Van.

**Yazılıkaya,
Eskişehir.**

Gordion, Ankara

Sard, Manisa

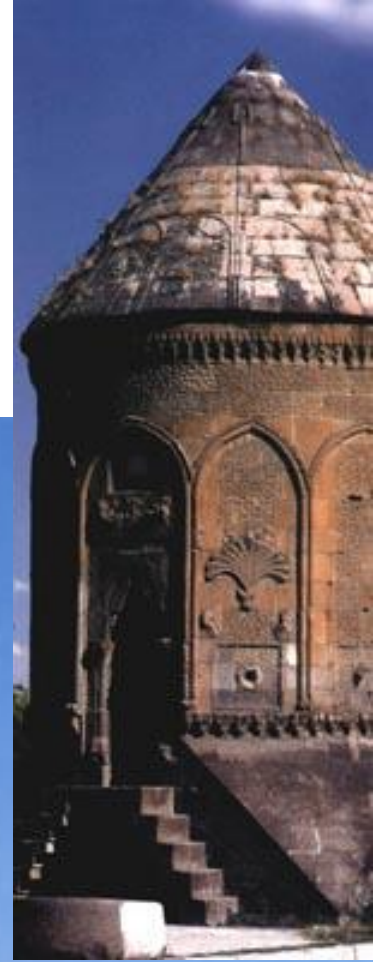
Milet, Aydın.

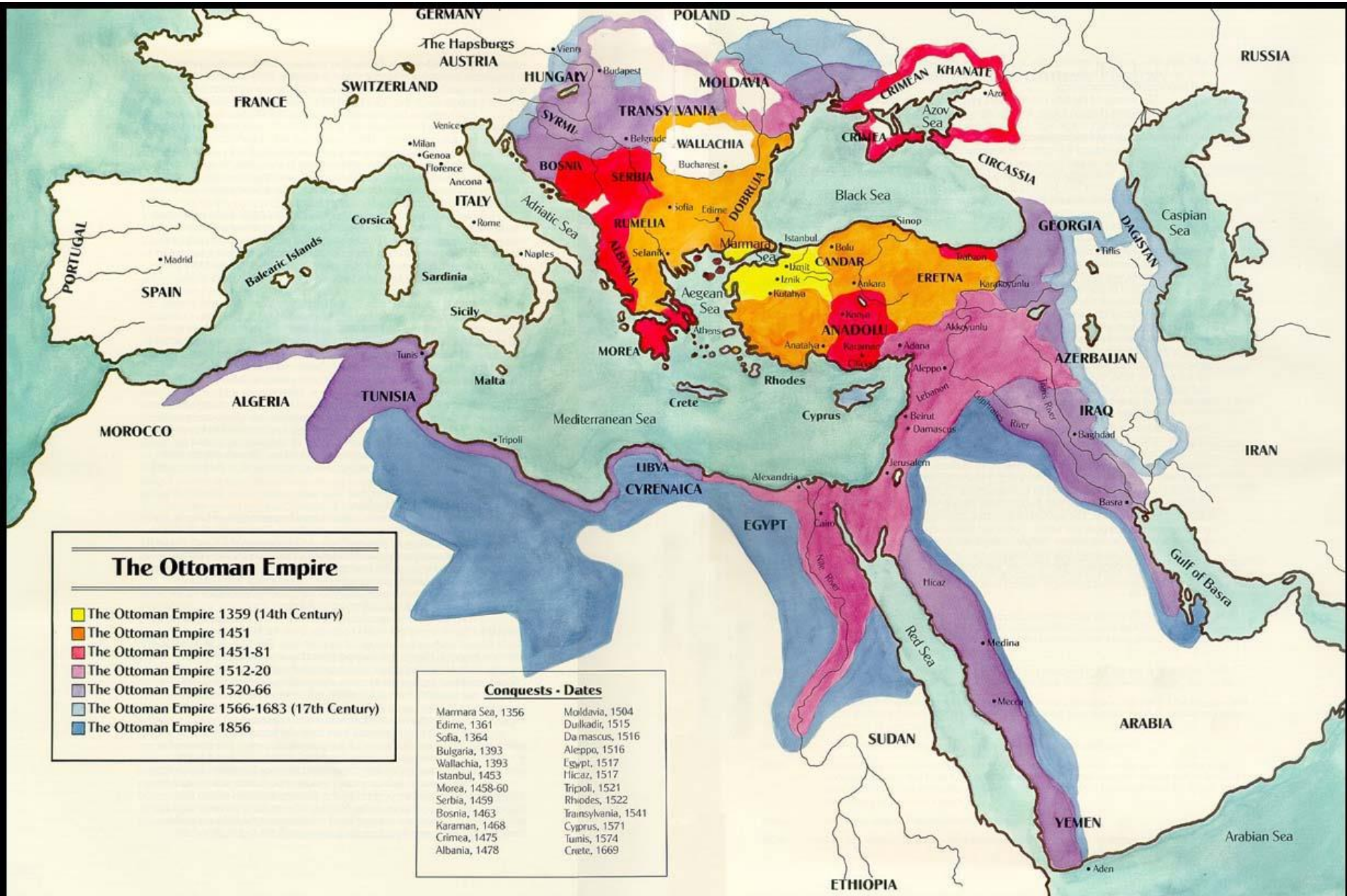

Bizans Dönemi Yapıları (İstanbul)

Selçuklular

The Ottoman Empire

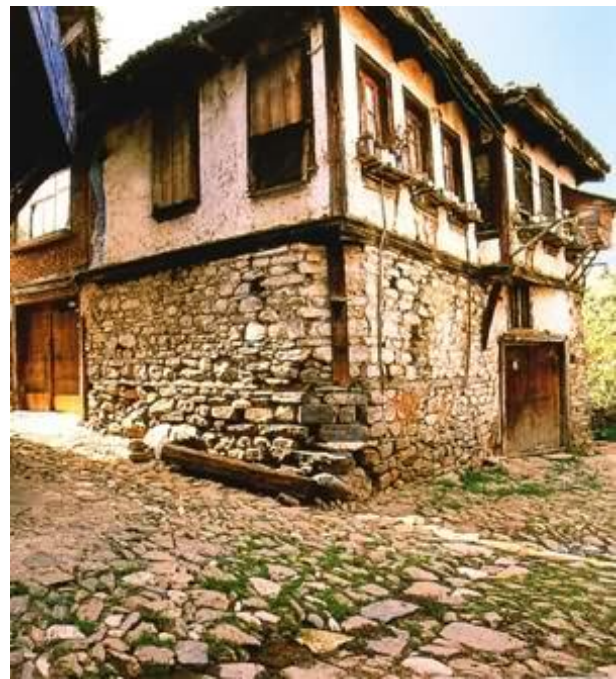
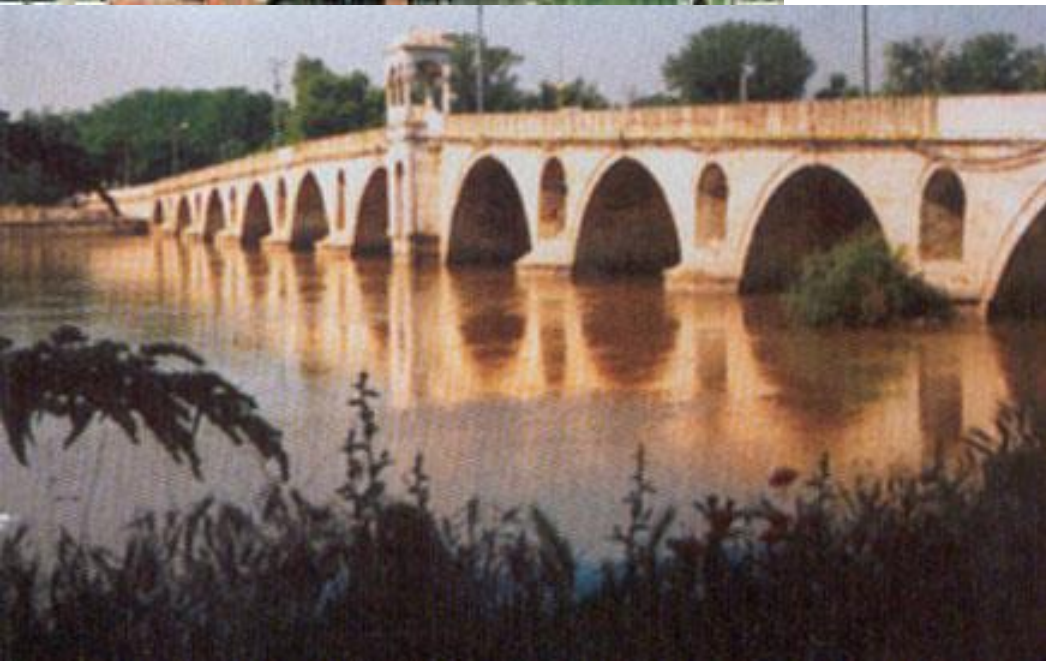
- The Ottoman Empire 1359 (14th Century)
- The Ottoman Empire 1451
- The Ottoman Empire 1451-81
- The Ottoman Empire 1512-20
- The Ottoman Empire 1520-66
- The Ottoman Empire 1566-1683 (17th Century)
- The Ottoman Empire 1856

Conquests - Dates

Marmara Sea, 1356	Moldavia, 1504
Edirne, 1361	Dulkadir, 1515
Sofia, 1364	Damascus, 1516
Bulgaria, 1393	Aleppo, 1516
Wallachia, 1393	Egypt, 1517
Istanbul, 1453	Hicaz, 1517
Morea, 1458-60	Tripoli, 1521
Serbia, 1459	Rhodes, 1522
Bosnia, 1463	Transylvania, 1541
Karaman, 1468	Cyprus, 1571
Crimea, 1475	Tunis, 1574
Albania, 1478	Crete, 1669

ՀԱՐՈՒՆԻ

Cumhuriyet Dönemi, Ankara.

Yerleşmelerin Sınıflandırması

Yerleşme sınıflandırması tartışmaya açık bir konudur. Tanımlama için kullanılan fonksiyonel ölçütler ya da yerleşme şeklinin görünümleri, betimlemede sınırlı oranda değer taşımaktadır. Bunun yanında sınıflandırmaların kalıcı oldukları da ileri sürülemez. Çünkü yerleşmelerin nitelikleri değişebilir. Bugün kullanılan tanımlar belki yıllar önce kullanılmıyordu veya yanlış kullanılıyordu. Gelecekte ise; büyük bir olasılıkla, yeni sınıflandırmalar ortaya çıkacaktır. Yerleşme sınıflandırmasında kullanılan terimlerin üzerinde tam bir uzlaşma sağlanamadığı açıktır. Kırsal, kentsel, endüstriyel, toplu, dağınık ve plânlı gibi terimler, farklı insanlar tarafından değişik şekillerde yorumlanabilmektedir. Yine de yerleşmeler, **büyüklikleri, işlevleri, şekilleri, lokasyonları, yaşları, sahip oldukları konutların yapı malzemeleri ve kültürel nitelikleri bakımından** sınıflandırılabilirler ve bütün bunlar doğal olarak birçok amaca hizmet edebilir.

2.3. TÜRKİYE'DE YERLEŞMELERİN ÖZELLİKLERİ

2.3.1. İdari statü bakımından yerleşmeler

Yönetim şekline göre sınıflandırılmadır.

İl	Vali
İlçe	Kaymakam
Bucak	Bucak Müdürü
Köy	Muhtar
Mahalle	Muhtar

2.3.2. Nüfus bakımından yerleşmeler

Yerleşme Tipi	Nüfus
Tek Mesken (Isolated dwelling)	1-10
Mahalle (Hamlet)	11-100
Küçük Köy (Small vilage)	101-500
Büyük Köy (Large village)	501-2 000
Küçük Kasaba (Small town)	2 001-10 000
Büyük Kasaba (Large town)	10 001-100 000
Kent/Şehir (City)	100 001-1 000 000
Konürbasyon (Conurbation)	1 000 001-10 000 000
Megalopolis	10 000 000 dan fazla

2.3.3. Fonksiyon Bakımından yerleşmeler

En yaygın şekilde yerleşmeler, **kırsal (*rural*)** ve **kentsel (*urban*)** yerleşmeler olarak temelde ikiye ayrılırlar. **Tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık, avcılık** gibi ekonomik faaliyetler, kırsal toplumlara özgü etkinlikler olarak kabul edildiklerinden, bu işlerin baskın olarak yapıldığı yerleşmeler de kırsal yerleşme olarak kabul edilmektedir. Faal nüfusun tarımsal faaliyetler dışındaki alanlarda çalışma oranları arttığında bu defa kentsel (şehirselle) yerleşmelerden söz edilmektedir. Bu ayrımın tam ve kesin bir çizgisi olmasa da, kullanışlılığı tartışılmaz bir gerçektir. Çünkü insanlar tarafından yapılmış yapıların fiziki ve beşeri nitelikleri, bu yerleşmelerdeki faaliyet türleri, yaşayan insan sayıları, yaşam biçimleri, onları tanımaya ve ayırt etmeğe imkân vermektedir.

Öte yandan kentsel yerleşmeler baskın (hâkim) işlevleri bakımından veya kentsel işlerin bir bileşimi şeklinde de sınıflandırılmaktadır. Böylece, kentsel yerleşmeler, **endüstri (sekonder faaliyet; imalat, madencilik, inşaat, elektrik/gaz/su üretimi) ve hizmet (tersiyer faaliyet; ticaret, ulaştırma/depolama/haberleşme, malî işler, kişisel ve toplumsal hizmetler)** sektörlerinde faal nüfusun toplanma derecesine bağlı olarak imalat, maden, ticaret, finans, üniversite, liman, sağlık, kültür, turizm, garnizon şehri gibi fonksiyonel nitelikleriyle anılmaya başlamaktadır

2.3.4. Planlama bakımından yerleşmeler Planlı ve Plansız yerleşmeler

2.4. TÜRKİYE'DE YERLEŞMELERİN SINIFLANDIRMASI

- idari statüleri
- nüfusları
- arazide dağılış özellikleri
- işlevsel (fonksiyonel) özellikleri

2.4.1. İdari Açıdan Yerleşim Birimleri

İl	Vali
İlçe	Kaymakam
Bucak	Bucak Müdürü
Köy	Muhtar
Mahalle	Muhtar

İlçe merkezi: Kaymakamlığın bulunduğu ilçenin kentsel alanıdır.

Merkez ilçe: İl merkezi olan ilçe ya da ilçelerdir.

İl Merkezi: Merkez ilçenin ilçe merkezidir.

Büyük Şehir: Yasayla belirlenen illerdir. fusu 750 bini aşan Aydın, Denizli, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Balıkesir, Van, Manisa, Hatay, Malatya ve Mardin bu yıl çıkarılacak yasayla büyükşehir oldu.

Yerleşme coğrafyası açısından yerleşmeler

Kır yerleşmeleri

Kent Yerleşmeleri

B)Türkiye’de yerleşme şekilleri

İdari sınıflamaya göre yerleşmeler

Köy

İlçe

İl

Yerleşme coğrafyası açısından yerleşmeler

Köy altı yerleşmeleri

Köyler

Kasabalar

Kentler

}

Kırsal yerleşmeler

}

Kentsel yerleşmeler

Türkiye’de Kırsal yerleşmeleri

Kırsal Yerleşmeler

Dönemlik Kırsal Yerleşmeler

- + Yayla/oba
- + Güzle
- + Bağ-bahçe evi
- + Dam/ağıl

Devamlı Kırsal Yerleşmeler

- ◇ Kırsal Mahalle
- ◆ Mezra o Kom
- Çiftlik
- ◇ Yönetimsel olarak köy muhtarlığına bağlıdırlar.
- ◇ Az nüfusludurlar.
- ◇ Alt ve üst yapı olanakları sınırlıdır.

Köy

- ◆ Yönetsel olarak en küçük birimin (köy muhtarlığının) merkezidirler. Nadiren belediye örgütü kurulmuştur.
- ◆ Çoğunlukla 2.000'den az nüfus
- ◆ Köy konağı, üretim kooperatifi
- ◆ Kahvehane, bakkal gibi sahiplerinin aynı zamanda tarımla uğraştığı birkaç iş yeri
- ◆ Köyü dışarıya bağlayan minibüs

Köy yerleşmeleri

Ekonomik fonksiyonlarına göre köyler

Tahıl ziraatına göre köyler

Sanayi bitkileri tarımına dayalı köyler

Bağ ve bahçe ziraatına dayalı köyler

Hayvancılığa dayalı köyler

Ormancılığa dayalı köyler

Madencilığe dayalı köyler

Diğer (Balıkçılık, İpekböcekçiliği, Arıcılık, Dokumacılık, Turizm. vb.)

Köy Meskenleri

Taş

Ahşap

Kerpiç

Dağınık köy

Toplu köy

- Köy altı yerleşmelerinden devamlı olanlar;

Mezraa:

Genellikle D.Anadolu ve GDA bölgesinde yer alan hayvancılığın yanı sıra kendi ihtiyaçları kadar tarımın yapıldığı bir yada birkaç evden oluşan yerleşmelerdir.

Mezraa

- Mahalle:

Köy olabilme potansiyeline en yakın köy altı yerleşmesidir. Ev sayısı 5-35 arasında değişebilir. Batı Karadeniz Ege ve Marmara bölgelerinde bu yerleşmelere rastlanır.

Akcaabat Ortamahalle

- Divan:

Genellikle Kuzeybatı Anadolu'da Sinop, Bolu, Sakarya ve Kocaeli de rastlanan birbirinden uzakta kurulmuş olan ve birlikte bir köyü oluşturan mahallelerin her birine Divan denir. Her divan birkaç evden oluşur. Ekonomisi tarıma dayalıdır.

http://boynuyogun_koyu.sitemynet.com/

- Çiftlik:

Bir veya birkaç ev ile tarım arazisinden oluşan yerleşmedir. Başta Trakya olmak üzere Batı Anadolu Akdeniz ve İç Anadolu'da rastlanır. Çiftliklerin bazılarında hayvancılık bazılarında tarım yapılır. Her iki ekonomik faaliyetin de birlikte yürütüldüğü çiftliklerde vardır.

- **Geçici yerleşmeler:**
Bunlar yılın belli döneminde kullanılan belli dönemde boş bırakılan yerleşmelerdir.
- **Yayla:**
Köye bağlı geçici yerleşmeler içerisinde en yaygın olanıdır. Daha çok otların bol ve gür olduğu sahalarda, yaz aylarında köylüler tarafından hayvancılık faaliyetleri için kullanılır. En fazla Karadeniz Akdeniz ve D. Anadolu bölgesinde görülür.

Ağıl:

Köyün yakınında koyun, keçi gibi küçük baş hayvan sürülerinin gecelemesi için hazırlanmış, etrafı çit ve taş duvarlarla çevrili yere ağıl denir. Yanında birde çoban kulübesi bulunur.

- Kom:
D.Anadolu'da Erzurum, Erzincan ve Tunceli de sıkça görülen bir yerleşmedir. Büyük çayırların olduğu sahalarda hayvan beslemek amacıyla kurulmuş taştan yapılmış ağılların bulunduğu yerleşmelerdir.

- Dam:

Küçük çaplı tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı geçici yerleşmelerdir. Ege bölgesi ve Göller yöresinde rastlanır.

- Oba:

Esas geçim faaliyetinin hayvancılık olduğu birkaç çadırdan, bazen de birkaç evden oluşan geçici yerleşmelerdir.

Dokularına göre yerleşmeler

- Dağınık ve toplu yerleşmeler:
- Ülkemizde İç Anadolu D.Anadolu ve GDA bölgelerinde su az olduğu için insanlar su kaynakları etrafında toplanmışlardır.Böyle yerleşmelere toplu yerleşme denir.
Suyun bol olduğu ve eğimli bölgelerde insanlar bahçelerinin kenarlarına evlerini birbirlerine uzak olarak yaparlar.Böyle yerleşmelere dağınık yerleşme denir.

Mezraa

- Mahalle:
Köy olabilme potansiyeline en yakın köy altı yerleşmesidir. Ev sayısı 5-35 arasında değişebilir. Batı Karadeniz Ege ve Marmara bölgelerinde bu yerleşmelere rastlanır.

Akcaabat Ortamahalle

- Divan:

Genellikle Kuzeybatı Anadolu'da Sinop, Bolu, Sakarya ve Kocaeli de rastlanan birbirinden uzakta kurulmuş olan ve birlikte bir köyü oluşturan mahallelerin her birine Divan denir. Her divan birkaç evden oluşur. Ekonomisi tarıma dayalıdır.

http://boynuyogun_koyu.sitemynet.com/

- Çiftlik:

Bir veya birkaç ev ile tarım arazisinden oluşan yerleşmedir. Başta Trakya olmak üzere Batı Anadolu Akdeniz ve İç Anadolu'da rastlanır. Çiftliklerin bazılarında hayvancılık bazılarında tarım yapılır. Her iki ekonomik faaliyetin de birlikte yürütüldüğü çiftliklerde vardır.

Ayder Yaylası, Rize.

Yusufeli, Artvin.

Çiftlik, Ankara.

Bağ evi, Kastamonu.

Old Stone and Wood House in Central Turkey

Harran, Şanlıurfa.

Sindele Höyük, Kayseri.

Ahşap ev, Trabzon.

Susuz, Kars.

2.3.3. Kasaba Yerleşmeleri

Kentsel Yerleşmeler

Kırsal (Küçük) Kasaba

- ◆ Yönetimsel olarak genelde ilçe merkezi ve/veya belde durumundadırlar.
- ◆ 5.000'den az nüfus
- ◆ Belediye örgütü sosyal ve ekonomik yaşamda etkili
- ◆ Küçük ve fazla çeşitlilik göstermeyen iş yerlerini içeren bir çarşı kesimi
- ◆ Bazen sınırlı bir alış verişe imkân tanıyan haftalık Pazar
- ◆ Sınırlı sayı ve düzeyde eğitim kurumu(en fazla orta öğretim düzeyinde)
- ◆ Tarım kredi kooperatifi, sağlık evi, parti teşkilatı gibi kamusal hizmet birimleri
- ◆ Demirci, kaynakçı, lastik tamircisi gibi tarımsal faaliyetlere yardımcı iş yerleri

Orta Büyüklükte Kasaba ve Büyük Kasaba

◆ Çoğunlukla ilçe merkezi yönetsel görevini üstlenmiş olmakla birlikte, aralarında il merkezi olanlar da vardır.

◆ Nüfus büyüklüğü olarak;

20.001-50.000 nüfusa sahip olanlar Büyük Kasaba,

5.001-20.000 nüfuslu olanlar Orta Büyüklükte Kasaba

◆ Kamu hizmetleri işlevsel yapıda etkin

◆ Yöresel ihtiyaçlara yönelik daha çok perakende ticaret

◆ Genelde oturma alanlarından ayrı ve yerleşmenin orta kısımlarında oluşmuş bir çarşı kesimi

◆ Haftanın bir günü kurulan ve daha çok kırsal kesime yönelik pazar

◆ Genelde atölye tipi endüstri ve küçük sanayi sitesi

◆ Bir iki banka şubesi(çoğunlukla kamu bankaları)

◆ Sağlık ocağı veya eksik donanımlı hastane(ayakta tedavi)

◆ Yatılı bölge okulu, lise ve dengi okul, meslek yüksek okulu gibi eğitim kurumları

◆ Yöresel festival, panayır gibi etkinlikler

◆ Kırsal kesim insanların dış dünya ile ulaşım bağlantısını sağlayan terminal

Küçük Kent ve Orta Büyüklükte Kent

- ◆ Çoğunlukla il merkezi yönetsel görevini üstlenmiş olmakla birlikte, aralarında büyük ilçe merkezi olanlar da vardır.
- ◆ 50.001–100.000 arasında nüfuslu olanlar Küçük Şehir, 100.001–500.000 arasında nüfuslular Orta Büyüklükte Şehir
- ◆ Toptan ve perakende ticaret
- ◆ Çeşitli bankaların şubeleri, finans sektörüne ait aracı kurumlar
- ◆ Yüksek öğretim kurumları(Üniversite, fakülte), özel ilk ve orta öğretim kurumları
- ◆ Devlet ve/veya SSK hastanesi(yataklı), uzman doktor muayenehaneleri
- ◆ Endüstri alanları veya tek tek fabrikalar ile sanayi sitesi
- ◆ Sınırlı sayıda kültürel faaliyet tesis ve alanı (sinema, tiyatro, müze, sergi ve gösteri salonları)
- ◆ Genelde alay düzeyinde askerî birlik
- ◆ Şekillenmeye başlayan merkezî iş sahası, ancak kısmen oturma alanlarıyla iç içe

Büyük Kent

- ◆ Bu kentler çoğunlukla bölgesel roller üstlenmişlerdir.
- ◆ 500.001-1.000.000 arasında nüfus
- ◆ Gelişmiş ticaret ve sadece iş ve ticaret işlevine ayrılmış merkezî iş sahası
- ◆ Organize Sanayi Bölgesi veya Endüstri Kuşakları
- ◆ Üniversite(bazen birden fazla)
- ◆ Bölgesel kamu hizmetleri veya iş ilişkilerini düzenleyen kurum ve kuruluşlar
- ◆ Donanımlı tıp fakülteleri ve hastaneleri, özel klinik ve poliklinikler
- ◆ Çok çeşitli kültürel etkinlik alanları
- ◆ Spor kompleksleri (futbol, basketbol, voleybol, yüzme, tenis, binicilik, atletizm)
- ◆ Çok sayıda bankanın şubeler ağı, çeşitli finans kuruluşlarının temsilcilikleri
- ◆ Tugay ile Ordu komutanlığı arasında değişen ölçekte askeri karargâh
- ◆ Şehrin pek çok semtinde ve haftada birkaç kere kurulan pazar
- ◆ Belirgin bir merkezî iş sahası

Metropoliten Kent (Ülke ve Bölge Metropolü)

- ◆ 1.000.000 dan fazla nüfus
- ◆ İleri düzeyde uzmanlaşmış işlevsel yapı
- ◆ Ülke çapında ekonomik ve sosyal hizmet sunumu
- ◆ Uluslar arası alanda siyasî, ekonomik ve kültürel ilişkileri düzenleme
- ◆ Çevresinde günü birlik gidiş-gelişler yapan insanların oturduğu banliyöleşme
- ◆ Borsalar, bankacılık sektörünün genel merkezleri
- ◆ Holdinglerin yönetim merkezleri
- ◆ Birden fazla tıp fakültesi ve araştırma hastanesi, çok sayıda sağlık kuruluşu
- ◆ Uzmanlaşmış endüstri bölgeleri
- ◆ Birden fazla merkezî iş sahası

2.3.4.2. Türkiye’de Şehirlerin Ortaya Çıkışı ve Şehirlerin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler

- Doğal ortam koşulları
- Hinterlandı
- Ticari faaliyetler
- Ulaşım
- Ekonomik fonksiyonlar

2-Kent yerleşmeleri

Kentlerin fonksiyonları

İdari fonksiyon

Ekonomik fonksiyon (ticari faaliyetler)

Kültürel fonksiyon

Ulaşım

Hizmet Fonksiyonu

Kent-Kırsal yerleşmeler arasındaki farklılıklar

Yönetim farklılığı

Nüfus farklılığı

Ekonomik fonksiyon farklılığı

Planlama farklılığı

Kentlerin ortaya çıkışı

İlkçağ (ticaret kolonileri)

Selçuklu Dönemi

Osmanlı Dönemi

Cumhuriyet Dönemi

Kentlerin sınıflandırılması

Nüfuslarına göre kentler

Fonksiyonlarına göre kentler

Tarım kentleri

Ticaret kentleri

Sanayi kentleri

Liman kentleri

Diğer (Askeri fonksiyon, İdari merkez, Turizm kentleri, vb.)

Kentlerin sorunları

Gecekondu sorunu

Çevre kirliliği

Sosyal sorunlar

Trafik

C)Türkiye’de mesken tipleri

Ahşap meskenler

Kerpiç meskenler

Taş meskenler

Betonarme meskenler

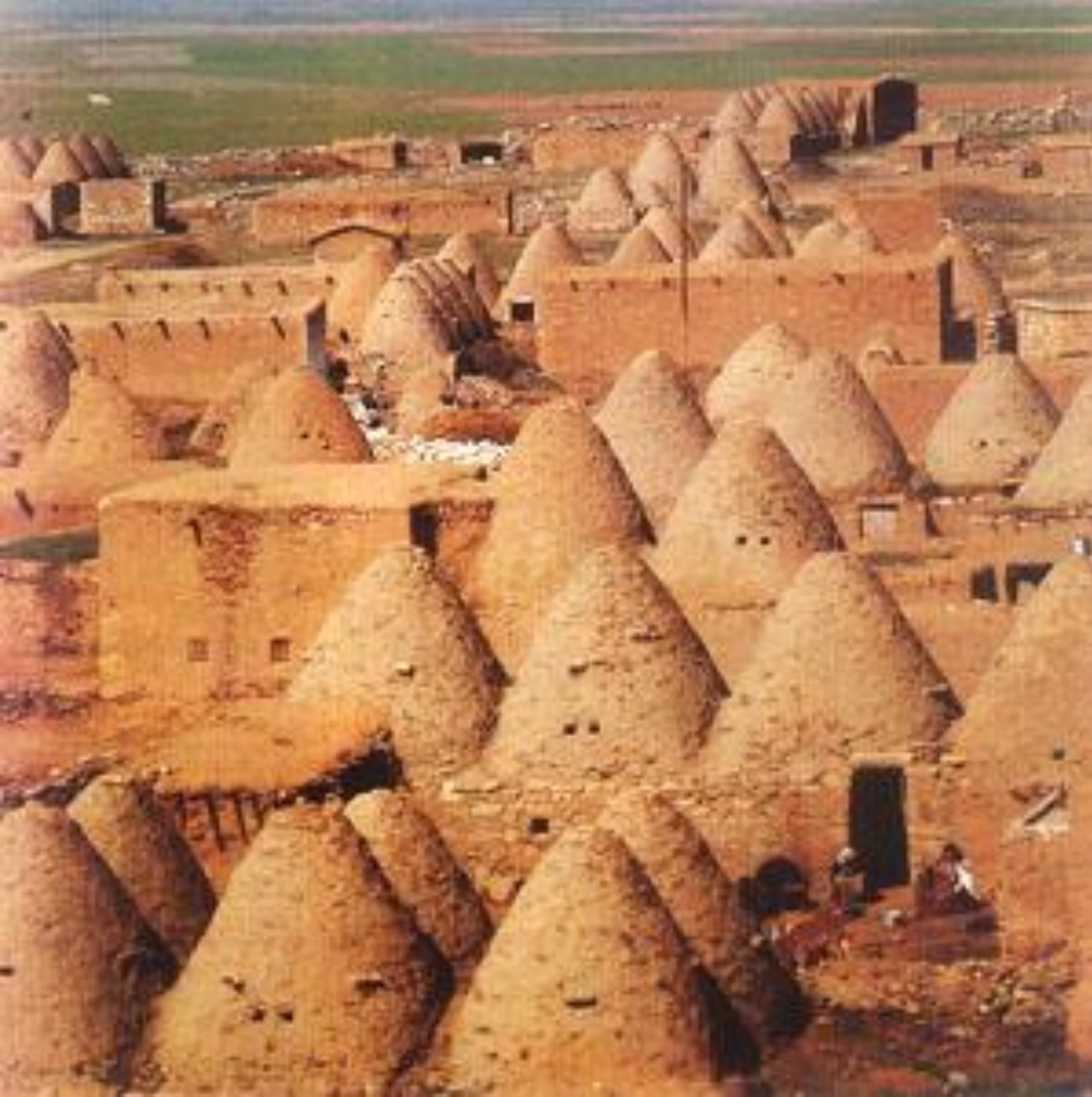

Hımış

Serender, Rize.

**Harran,
Şanlıurfa.**

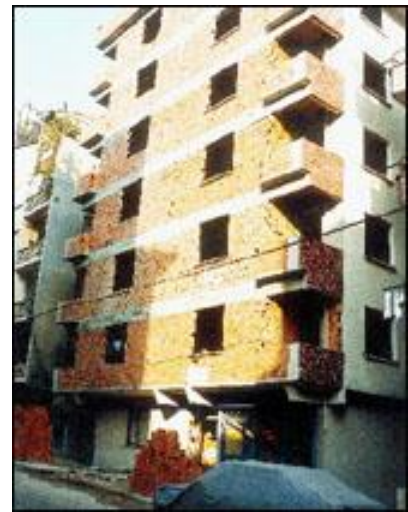

Kars.

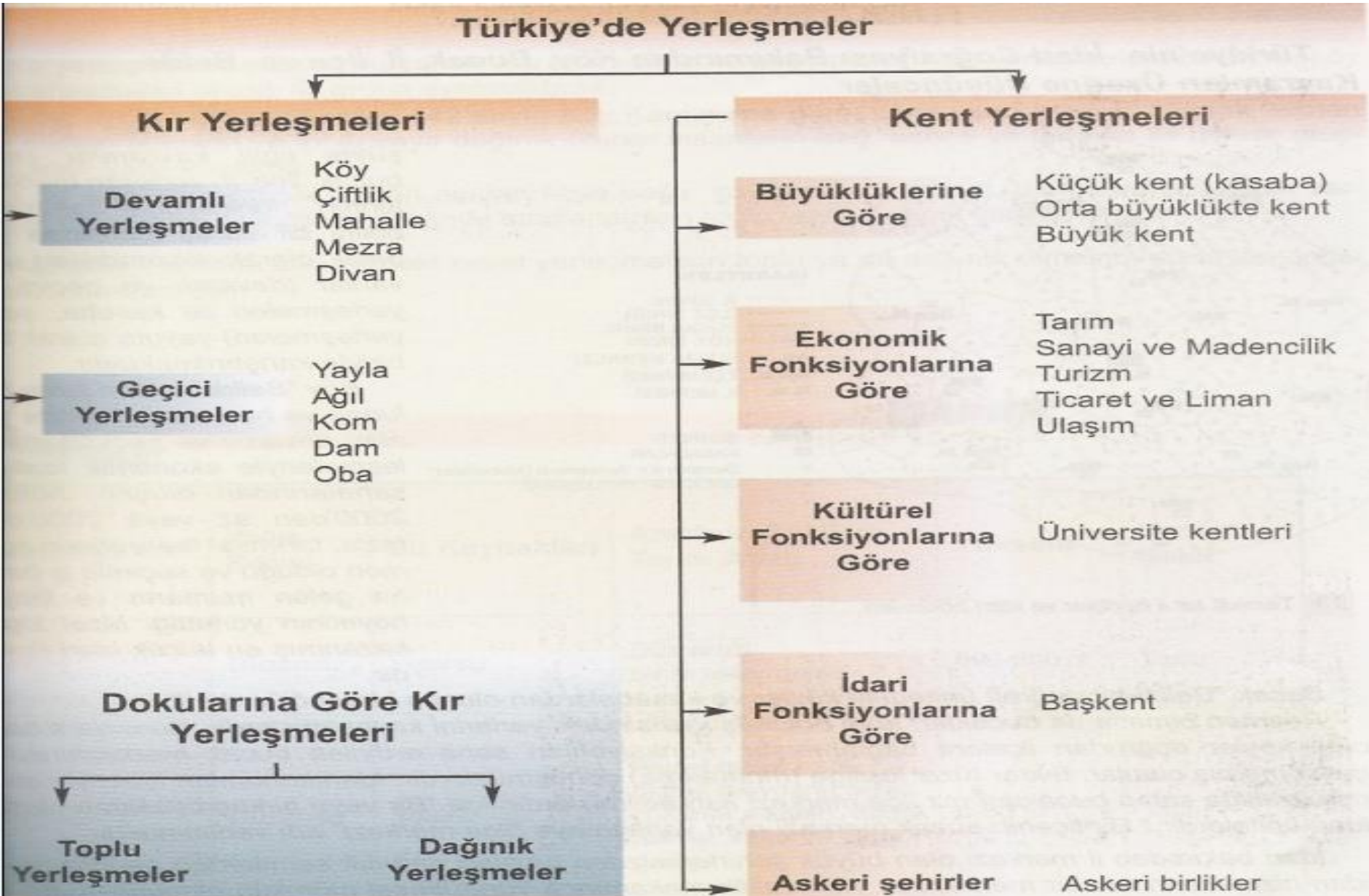

Ürgüp.

Mardin.

TÜRKİYE DE YERLEŞMELER

- Türkiye dünyanın en eski yerleşim alanlarından biridir. Anadolu'nun coğrafi konumu, iklimi, su kaynakları, verimli tarım alanları, jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri tarih öncesi devirlerden günümüze çeşitli kültür ve medeniyetlerin kurulmasını sağlamıştır. Yerleşmeler görünümü, fonksiyonları, genişlikleri ve nüfus gibi özellikleri ile birbirinden ayrılırlar.

- Kır yerleşmeleri:
Genellikle ekim dikim ve hayvancılık faaliyetlerinin ön planda olduğu yerleşmelerdir. En büyük kır yerleşmesi köydür. Kır yerleşmeleri devamlı yerleşmeler ve geçici yerleşmeler olarak ikiye ayrılır.

- Devamlı yerleşmeler:
1-) Köy: Camii, okul, otlak, yayla, orman gibi ortak malları bulunan toplu yada dağınık olarak insanların oluşturdukları yerleşmelerdir. Köyü muhtar yönetir. İnsanlar çoğunlukla geçimlerini tarımsal faaliyetleriyle sürdürürler.

Fonksiyonlarına Göre Şehirler	Özellikleri
İdari Şehirler	Gelişmesinde yönetim merkezi olması ön plandadır.
Kültürel Şehirler	Üniversite ile yüksek okulların bulunduğu, çeşitli bilim, sanat ve kongre etkinliklerinin düzenlendiği, festivallerin yapıldığı, tarihi zenginliklerin bulunduğu şehirlerdir.
Askerî Şehirler	Gelişmesinde askerî birliklerin varlığının etkisi büyüktür.
Ekonomik Fonksiyonlarına Göre Şehirler	Gelişmesinde tarım, sanayi (imalat sanayi, madencilik), hizmet (ulaşım, ticaret, turizm vb.) sektörlerinin biri veya birden fazlası etkilidir.

- * Bu sınıflandırmada hangi özellikler ön plana çıkmaktadır?
- * Bu özelliklerin ön plana çıktığı şehirlerden örnekler veriniz. Bu örnekleri defterinize yazınız.
- * Yaşadığınız şehir, yukarıdaki sınıflandırmada hangi gruba girmektedir?
- * Siz hangi fonksiyona sahip şehirde yaşamak isterdiniz? Neden ?

FONKSİYONLARI	ÖN PLANA ÇIKAN EKONOMİK FAALİYETLER	GENEL ÖZELLİKLERİ	ÜLKEMİZDEN ÖRNEKLER
TARIM ŞEHİRİ	Asıl fonksiyon tarım ve hayvancılıktır. Hizmet sektörü nüfus ve ticaretin artmasına bağlı olarak değişir.	Tarım alanlarının merkezinde, kavşak noktada yer alır. Tarım ürünlerini işleyecek küçük sanayi tesisleri vardır. Çevre ihtiyaçlarının karşılandığı pazar ile küçük alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Ürünleri pazarlayacak ticaret kapasitesine sahiptir.	Tarsus Söke İnegöl
TİCARET ŞEHİRİ (Liman-Asıl Ticaret Şehri)	Asıl fonksiyon ticarettir. Sanayi ve hizmet sektörü gelişmiştir.	Geniş bir hinterlanda sahip işlek ulaşım yollarının kavşak noktasındadır. Liman şehri olarak gelişmiş korunaklı bir limana sahiptir. Şehrin gelişmesine bağlı olarak değişen orta ya da büyük ölçekli sanayi tesisleri, ticaret mallarının alınıp satıldığı, üretildiği, depolandığı çok sayıda iş yeri, pazar, panayır ve fuarlar, büyük küçük alışveriş merkezleri vardır. İthalat ve ihracat yoğunudur.	Mersin İstanbul İzmir Gaziantep
SANAYİ ŞEHİRİ (Maden-Asıl Sanayi Şehri)	Asıl fonksiyon sanayidir. Ticaret ve hizmet sektörü gelişmiştir.	Kavşak noktasında ya da bütün ulaşım yollarına yakın bir konumda bulunmaktadır. Maden, enerji kaynağı ve ham maddeye yakındır ya da kolay ulaşılabilir konumdadır. Bir ya da birden fazla gelişmiş sanayi kolu vardır. Ticaret gelişmiştir. İthalat ya da ihracat yoğunudur.	Bursa İzmit Manisa İstanbul Zonguldak
TURİZM ŞEHİRİ	Turizm, ticaret, hizmet faaliyetleri gelişmiştir.	Doğal güzelliklere veya tarihî zenginliklere sahiptir. Gelişmiş ulaşım ağı vardır. Sanayi tesisleri şehrin gelişmesine bağlı olarak değişir. Gelişmiş ticari fuarlar, pazarlar ve alışveriş merkezlerine sahiptir. El sanatları yaygındır.	Antalya Van İstanbul Nevşehir
ULAŞIM ŞEHİRİ	Ulaşım, ticaret, hizmet ve sanayi sektörleri gelişmiş.	Büyümesinde ulaşım hizmetleri etkilidir. Kavşak noktaları ve işlek yolların üzerinde yer alır.	Eskişehir Konya Ankara İstanbul

SU KENARLARINDA KURULAN ŞEHİRLERİN ÖZELLİKLERİ

Denize Kıyısı Olan

Turizm Şehri

Özellikleri:

- Kumsal, kamp ve piknik alanları
- Turizm tesisleri
- Alışveriş merkezleri
- Ulaşım olanakları
- Doğal güzellikler ve tarihî zenginlikler

BODRUM

Liman Şehri

Özellikleri:

- Korunaklı liman
- Gelişmiş ulaşım ağı
- Geniş bir hinterland
- Gelişmiş sanayi
- Ticaret fonksiyonları

İSKENDERUN

Akarsu Kenarı

Tarım Şehri

Özellikleri:

- Verimli geniş tarım arazisi
- Ulaşım yolları
- Tarıma dayalı sanayi
- İhtiyacı karşılayacak pazar ve alışveriş malzemeleri

MERZİFON

ANTALYAŞEHİRİ

ZONGULDAK.....ŞEHİRİ

İZMİT ŞEHİRİ

KONYA ŐEHRI

ESKİŞEHİR ŞEHİRİ

ÇORLU ŞEHİR

ANKARA ŞEHİR

MERSİN ŞEHİRİ

